

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Viite: Lausuntopyyntönnö 10.7.2018 (OKM/35/010/2018)

Asia: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Suomen Opiskelija-Allianssi OSKU ry kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua otsikossa mainittuun esitysluonnokseen liittyen sekä lausuu opetus- ja kulttuuriministeriölle kunnioit-taen seuraavaa:

OSKU keskittyy lausunnossaan esitysluonnoksen sisältämiin tai siihen liittyvien elinikäistä oppimista, opiskelijavalintoja sekä toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen väliseen yhteistyöhön liittyviin kysymyksiin.

Lausunnon keskeinen sisältö

- OSKU kannattaa sekä ammattikorkeakoululakiin että yliopistolakiin esitettäviä tehtäväkirjauksia, joilla vahvistetaan jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien tarjoamista korkeakoulujen tehtävänä.
- OSKU suhtautuu suurella varauksella lakiluonnokseen sisältyviin kirjauksiin tilauskoulutuksen laajentamisesta koskemaan myös EU- ja ETA-valtioiden kansalaisia.
- OSKU näkee ongelmallisena erillisvalinnan toteuttamisen joustavana valintana siten, että opiskelijaksi ottamista koskeva päätös tehtäisiin hakemuskohtaisesti ja valinta päättyy, kun hakukohteeseen on valittu riittävä määrä hakijoita. Tämä saattaa aiheuttaa haasteita hakijoiden yhdenvertaisuuden varmistamiseen.
- OSKU toivoo, että opiskelijavalintojen ensikertalaisikiintiöiden toimimattomuutta selvitetään tarkemmin.
- OSKU ilmaisee pettymyksensä, että toisen asteen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välisen yhteistyön kehittämiseen ja myös yhteistyön lisääminen ei anneta esitysluonnok-sessa uusia pelimerkkejä.
- OSKU toivoo, että lakiluonnoksen jatkovalmistelussa huomioitaisiin tilaisuus samalla selven-tää ja varmistaa toisen asteen opiskelijoille suunnattujen niin sanottujen väyläopintojen asema.

Jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien vahvistaminen

OSKU kannattaa sekä ammattikorkeakoululakiin että yliopistolakiin esitettäviä tehtäväkirjauksia, joilla vahvistetaan jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien tarjoamista korkeakoulujen tehtävänä.

OSKU kuitenkin muistuttaa, että jatkuvan oppimisen korostuminen ei saa johtaa tutkintokoulutuksen resurssien vähenemiseen. Lisäksi toteamme, että jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien vahvistusta tulee seurata riittäväällä lainsäädännön vaikutusten arvioinneilla.

Tilauuskoulutuksen laajentaminen

OSKU suhtautuu suurella varauksella lakiluonnokseen sisältyviin kirjauksiin tilauuskoulutuksen laajentamisesta koskemaan myös EU- ja ETA-valtioiden kansalaisia.

Varauksellisen suhtautumisen syynä on erityisesti huoli tilauuskoulutuksen mahdollisesta muodostumisesta korkeakoulujen opiskelijavalintojen kiertäväksi mekanismiksi. Vaikka lakiluonnoksessa esitetään lain tasolla tilauuskoulutuksen käytön kieltämistä opiskelijavalinnan välttämiseksi, on esitetyn kiellon valvominen todellisuudessa erittäin vaikeaa tai jopa mahdotonta.

Mikäli opetus- ja kulttuuriministeriö kuitenkin esityksen jatkovalmistelussa päätyy jättämään lakiesitykseen tilauuskoulutuksen laajentamista koskevat esitykset, OSKU pitää välttämätöntä, että tilauuskoulutuksen käytön kieltämisestä opiskelijavalinnan välttämiseksi säädetään lain tasolla luonnoksessa esitetyn mukaisesti. OSKU pitää myös tarpeellisena, että esityksessä säädetään esitetyn mukaisesti, että tilauuskoulutuksen järjestäminen ei saa heikentää korkeakoulun antamaa perus- tai jatkokoulutusta.

Lisäksi OSKU huomauttaa, että tilauuskoulutuksen mahdollinen laajentaminen EU- ja ETA-valtioiden kansalaisiin edellyttää myös tilauuskoulutuksessa olevan opiskelijan oikeudellisen aseman arviointia esimerkiksi opintotuen osalta.

Yhteishaku ja erillisvalinnat

OSKU yhtyy lakiluonnoksen tavoitteeseen korkeakoulutukseen pääsyn helpottamisesta, mutta ei kaikilta osin kannata esitettyjä muutoksia erillisvalinnan laajentamisesta. OSKU näkee erityisen ongelmallisena erillisvalinnan toteuttamisen joustavana valintana siten, että opiskelijaksi ottamista koskeva päätös tehtäisiin hakemuskohtaisesti ja valinta päättyisi, kun hakukohteeseen on valittu riittävä määrä hakijoita. Tämä saattaa aiheuttaa haasteita hakijoiden yhdenvertaisuuden varmistamiseen.

Lähtökohtaisesti OSKU kannattaa, että korkeakoulujen haku- ja valintamenettelyt olisivat mahdollisimman yhdenmukaisia, jotta erityisesti hakeutuminen toiselta asteelta korkeakouluun olisi selkeää ja hakijan kannalta mutkatonta. Tältä osin OSKU toivoo, että myös yliopistot pikaisesti kehittäisivät todistusvalintaan liittyviä käytäntöjään siten, että myös todistusvalinnoissa huomioitaisiin ammatillisen perustutkinnon todistukset.

OSKU kiinnittää myös huomiota esityksen perusteluteksteissä sivuilla 17 olevaan kappaleeseen, jossa kerrotaan, että korkeakouluilla on vuodesta 2016 lähtien ollut velvollisuus varata osa

yhteishaussa tarjolla olevista opiskelupaikoista ensimmäistä paikkaansa hakeville. Samaisessa kappaleessa todetaan, että toistaiseksi korkeakoulut ovat olleet kiintiöiden asettamisessa varovaisia ja valintojen lopputulokset ovat 2016 ja 2017 valinnoissa olleet suurimmassa osassa hakukohteissa samat kuin ne olisivat olleet ilman paikkojen varaamista. OSKU toivoo, että opiskelijavalintojen ensikertalaiskiintiöiden toimimattomuutta selvitetään tarkemmin.

Toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen yhteistyö

Sipilän hallituksen toteuttamissa ammatillisen koulutuksen reformissa ja lukiouudistuksessa yhtenä kehittämiskohteena oli toisen asteen oppilaitosten ja korkeakoulujen välinen yhteistyö. OSKU ilmaiseekin pettymyksensä, että toisen asteen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välisen yhteistyön kehittämiseen ja myös yhteistyön lisääminen ei kuitenkaan anneta esitysluonnoksessa uusia pelimerkkejä. Onkin hiukan eriskummallinen tilanne, että esimerkiksi uudistuvassa lukiolaissa lukio-koulutuksen järjestäjät on veloitettu yhteistyöhön korkeakoulujen kanssa, mutta vastaavaa veloitetta ei lainsäädännössä säädetä korkeakouluille. OSKU haluaa myös kiinnittää huomiota siihen, että nyt ammatillista koulutusta koskevassa ja lukiokoulutusta koskevassa lainsäädännössä yhteistyövelvoitteet on kirjattu eri tavalla. Uudistuvassa lukiolaissa koulutuksen järjestäjän yhteistyövelvoite on kirjattu ammatillista koulutusta laajemmassa muodossa.

OSKU toivoo, että lakiluonnoksen jatkovalmistelussa huomioitaisiin myös tilaisuus samalla selvittää ja varmistaa toisen asteen opiskelijoille suunnattujen niin sanottujen väyläopintojen asema.

OSKU toivoo, että toisen asteen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen yhteistyön edistämistä tarkasteltaisiin myös kokonaisuutena, vaikka sekä ammatillisella koulutuksella että lukiokoulutuksella on selkeästi myös omia kehittämislähtökohtia ja -tarpeita.

Helsingissä 4.9.2018

Emmi Pentikäinen
Puheenjohtaja
Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry

Juuso Luomala
Pääsihteeri
Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry

Lisätietoja:

- pääsihteeri Juuso Luomala, juuso.luomala@osku.info, 044 977 4014